

Wiadomość o zawiązaniu się i działaniu gal. stanowego Towarzystwa kredytowego.

(Dalszy ciąg. Ob. Nr. 33 i 34. Dodatku tygod.)

2. Pierwsze zawiązki przemysłu utworzenia Instytutu kredytowego.

Następują główne zarzysy właściwego Instytutu kredytowego:

1. Stany królestw Galicyi i Lodomerji wydają obligacye, mocą których ich właścicielom zapewnia się procentowa renta 5 od 100 z funduszu domestykalnego półrocznie z dołu opłacać się mająca. Ponieważ nie zapisuje się kapitał, lecz tylko pobieranie procentu, przeto nie ma żadnej obawy, żeby kiedykolwiek żądano zwrotu kapitału.

2. Obligacye Stanowe wydawane będą nie na pewne imię, ale na imię okaziciela.

3. Potrzeba prosić N. Pana, aby zatwierdzając istnienie instytutu, wyrzec raczył, że gal. Stanowe obligacye co do wolnego swego obrotu na równi stoją z stanowymi obligacyami innych prowincji.

4. Pożyczka udziela się w ten sposób, że żądający takowej za okazaniem zupełnego bezpieczeństwa, i zobowiązaniem się do akuratanego wypłacania procentu otrzymuje jedną lub więcej stanowych domestykalnych obligacyi.

5. Na hypotekę przyjmują się tylko dobra tabularne galicyjskie.

6. Bezpieczeństwo będzie za dostateczne uznanem dla takiej sumy, jaka przy wliczeniu w nią ciężarów tabularnych zmieści się w pomnożonej przez 30 — 40 kwocie podatku gruntowego, urbaryalnego, tudzi z podatku od dziesięcin, opłacanego z dóbr na hypotekę podanych. Wydział Stanów wymierzając ilość pożyczki uwzględnić będzie inne stosunki, a mianowicie uboczne z dóbr dochody.

7. Żądający pożyczki wydaje w formie tabularnej skrypt, mocą którego zapewnia Stanom:

- akuratną wypłatę procentu 5⁰⁰ półrocznie z góry,
- zwrot obligacyj Stanowych jako pożyczkę wydanych, tudzież
- pod względem przyjętych zobowiązań poddaje się wyrokowi i egzekucji władz politycznych. Gdzieby zaś chodziło o oszacowanie i substancję hypoteki w celu ściągnięcia procentu, tam działałyby władze sądowe.

8. Wprzód nim proszącemu wydana będzie obligacya Stanowa, skrypt jego na dobrach na hypotekę podanych intabulowanym, a procent półroczny z góry opłacony być powinien. Od dnia złożenia procentu poczynają płynąć procenta od obligacyj Stanowych.

9. Za zasadę przyjmuje się, iż pożyczka udzieloną będzie najdłużej na lat pięć, po upływie których przedłużenie na dalsze lat pięć nastąpić może.

10. Wolno jednakże dłużnikom pożyczkę w obligacyach otrzymaną także pierw w całości lub w części zwrócić: procenta atoli opłacane z góry za półrocze, w którym następuje zwrot obligacyi, na powrót żądane być nie mogą.

11. Najniższa obligacya Stanowa opiewa na Sto zł. reń. m. s.

12. Większe obligacye mogą ku tem łatwiejszemu obrotowi wymienione być na mniejsze za opłatą drobnej należności.

13. Kierunek instytutu, udzielanie pożyczek i prawo żądania zwrotu tychże powierza się Wydziałowi Stanowemu, który każdą razą z zarządu swego corocznie zdaje sprawę zgromadzonym na Sejm Stanom.

14. Czynności wygotowania obligacyj, przyjmowania takowych, czynność przy obrocie procentów, ewidencya i kontrolę rachunkowości wzięnie na siebie do czasu rozszerzenia się instytutu Urząd płatniczy, łącznie z kasami obwodowymi, tudzież Buchhalterya rządowa, a to stosownie do instrukcyi, od Wydziału Stanowego wydać się mającej.

15. Uprzednio należy co do czynności wszelkiego rodzaju, a w szczególności co do sposobu wygotowania obligacyi i co do dalszej manipulacji rachunkowej obeznać się z przepisami w innych prowincjach istniejącymi, ażeby także pod względem formy niczego nie zaniedbać, coby obligacyom przystęp na giełdę ułatwić mogło.

16. Gdy przedewszystkiem mogą na instytut spłynąć korzyści, z połączenia się jego z piętynem targowiskiem w Wiedniu i z bau-

kiem narodowym, tedy byłoby pożądanem zarządzenie, aby także w Wiedniu wypłacano procenta od obligacyi tamże prezentowanych.

17. Zmiany w głównych zasadach instytutu tylko Sejm zgromadzony za najwyższem zatwierdzeniem spowodować może.

18. Od sejmu także zależeć będzie, oznaczyć każdą razą, jaka ilość obligacyj w roku następnym na nowo wygotowaną być ma.

19. Gdy sprawowanie czynności będzie połączone z wydatkami na wygotowanie papieru, przyjęcie urzędników, koszta kancelaryjne i t. d.; przeto wydatki te mogą być pokryte drobnym jakim procentem, któryby przy pierwszym składaniu procentu od obligacyi opłacano, albo też, jak to na Szląsku się dzieje, za pomocą opłaty należności kwitowej, lub tej, którąby za wymianę obligacyi składano, jakoteż nadwyżkami z powodu wcześniejszej spłaty narastającymi; mógłby one także, unikając tych wszystkich sposobów, z powodu użyteczności instytutu ponosić fundusz domestykalny.

3. Jak przyjęto projekt w Wydziale Stanowym.

Projekt ten, acz z głęboką znajomością rzeczy skreślony, zdolny wszechstronnego rozwoju i zastosowania do stosunków krajowych, pierwotnie nie zyskał, jak się zdaje, poklasku Wydziału Stanowego. Nowość przedmiotu, zwątpienie z powodu uciskającego kraj stanu rzeczy, w którym uznawanoby dogodniejszym otrzymać na pierwsze załatwienie gotowiznę, a może niedowierzanie, ażeby wszelkie trudności, która utworzeniu instytutu kredytowego na podstawach, na których go autor oparł, znajdą szczęśliwie rozwiązanie, wszystko to sprawiło, iż niejaki czas nie poddano go pod dojrzałe i gruntowne roztrząśnienie. Tu przypomnieć należy, że podówczas w Wydziale Stanowym urzędował między innymi Deputat Józef Dzierzkowski, który dla wielostronnych, jakie mu przypisywano, wiadomości i wyższych zdolności, przyswoiwszy sobie między swoimi reputację, zwykł był w kole Wydziału rej wodzić i mieć stanowczą zdania przewagę. On czując wraz z innymi dolegliwości kraju, nie spodziewał się dlań pomocy po instytucie kredytowym, jakim go chciał mieć projekt, przeciw któremu tyle był uprzedzonym, a nawet nie sprawiedliwym, iż rzeczywiste trudności, jakie dzieło nowe z natury swojej pokazać było musiało, w ogrom powiększał, wady, których nie miało, najskrzętniej wymarzał, a na widoczne korzyści jakby z umysłu oczy zamykał. Naostrzył on wprawne swe pióro przeciw projektowi. W uwagach swoich zaprzeczał w ogólności zupełnie użyteczności, przeciwnie uznał nawet szkodliwość samego instytutu kredytowego, gdy wyrzekł twierdzenie, że póki nieprzychylnie ciężące okoliczności, które stały się przyczyną braku gotowizny, usunięte nie zostaną, póty kraj z biedy otrząsnąć się nie zdoła, wszelka bowiem czasowa pomoc nie sprowadzi pożądanego skutku: wprowadzone pieniądze przez pożyczki w krótkim czasie wyczerpane będą, i zawsze do tegoż samego powrócimy niedostatku z dodatkiem nowego ciężaru, który przez zaciągnięcie długu przybędzie. Jasną albowiem jest rzeczą, że procenta od zrobionej pożyczki co roku za granicę wychodzić muszą.

Żadnej niemasz nadziei, utrzymywał Deputat Stanowy, ażeby zaciągnięty kapitał trafił do pożądanego celu, to jest: do dźwigania przemysłu krajowego i do zasilenia rolnictwa, bo ten na naglącą potrzebę płacenia podatków i t. d. obróconym być musi.

Po zaprowadzeniu chowu była a osobliwie owiec spłziwałby się Deputat wiele pożytku, atoli odmiana ogólna gospodarstwa potrzebuje długiego lat szeregu, potrzebuje szczęśliwego połączenia: tymczasem panujące złe jest tego rodzaju, iż żadnej nie cierpi zwłoki, gospodarz zaś ciągłą potrzebą mienia pieniędzy uciśniony, nie ma ani czasu, ani sposobu myśleć o odmianie swojego gospodarstwa.

Nakoniec najdobitniejsze oświadczenie przeciw zaprowadzeniu systemu kredytowego złożył Deputat wyjawiając, jako gruntowne ma przekonanie, że wszystkie środki ożywienia naszej cyrkulacji

pieniężnej muszą być bezskutecznymi, jeżeli główna przyczyna ztego, a to upatrywał w przeciążeniu podatku, usunięta nie będzie.

Co do zewnętrznego uprawnienia do obradowania nad projektem, oświadczył, iż ten przedmiot do Stanów należeć nie może, z przyczyny — (z tych przytaczamy głównejsze):

- a) Obowiązki solidarne wtenczas tylko ważnymi być mogą, kiedy na nie każdy z właścicieli przystanie. Część i zapewne mniejsza członków na Sejm zgromadzonych, nie może stanowić nie względem nieprzytomnych, i ich osobistą rozrządzać własnością, inaczej:
- b) potrzebaby dopuścić, iż Stany zgromadzone mają *jus eminens*, które jednak wedle dotąd przyjętych zasad, nie służy tylko Panującemu, z tym nawet warunkiem, iż nie może użyć tego prawa, jak tylko wymierzając indemnizacją temu, który dla dobra publicznego cierpi.
- c) Stany składają się tylko z pewnej części obywateli prawo głosowania mających, ale część większa, niemająca głosu, przez kogoż będzie reprezentowana? osobliwie w przedmiocie, który za sobą ciągnie obciążenie i zawiedzenie majątku własnego.
- d) Wchodzący w solidarne obowiązki, potrzeba aby równe prawa mieli, jak i równe korzyści. Ciała moralne, jak są: duchowieństwo, inne fundusze i miasta, wchodzą w ciężar, z którego nigdy korzystać nie mogą, bo swych funduszów zadłużać, ani onemi zarządzać nie mają mocy.
- e) Dobra w krydach będące, albo znacznie zadłużone, do tego solidarnego obowiązku nie wnoszą, bo jakiegokolwiek bądź obowiązki wezmą na siebie, Stany przeciw kredytorem pierwszeństwo mającym i zainfabulowanym uwłoczyć nie mogą; — ani można tem się zastaniać, iż
- f) Zaręczenie Stanowe jest tylko idealnem, bo zawsze będzie w odpowiedzialności fundusz i hipoteka tych, którzy dług zaciągają i w tabuli zapiszą się, a tak Stany byłyby tylko bez narazenia własnego funduszu, exaktorami procentów, bo mogą być i łatwo się dają przewidzieć takie przypadki, kiedy Stany będą musiały z funduszu domestykalnego zastępować płacenie procentów. Lecz jest jeszcze większe daleko niebezpieczeństwo, gdyby

g) Zaciągający dług u Stanów, później obciążał tak swoje dobra, długami u prywatnych zaciągniętymi, iżby do krydy przyszło: wtenczas Stany równym, jak inni dłużnicy, prawem musiałyby się likwidować, i gdyby dobra przedane być nie mogły. lokować się na cząstce. — Jakioby ztąd zawikłania wyniknęły, jakie trudności z administracją tych drobnych cząstek, łatwo każdy przewidzieć może.

h) Stany w przedmiocie kredytu otworzyć się mającego, muszą tymże samym prawem jak inni prywatni podlegać; przeto często będą się zdarzać przypadki, iż fundusz domestykalny będzie musiał zastępować płacenie procentów zawiedzionych, i do tego pociągnąć wszystkich ziem właścicieli.

i) Przykład innych Stanów, którzy obligacye swoje pod własnym zaręczeniem wypuścili, nie może się przystosować do Galicji; — tamte Stany zadłużały się na ogólną kraju potrzebę, jako to: na uspokojenie liwerunków, rekwizycyi, lub innych ciężarów, kraj w ogóle był winnym, więc mógł i kraj cały przez swoje Stany dawać zaręczenia; — lecz w projekcie, o który rzecz idzie, prywatni mają zaciągać długi, a za te kraj cały zaręczać musi, i właściciel, któryby niechciał przez prywatną umowę być zaręczycielem za tego, który dług zaciąga, byłby do tego przymuszonym przez zezwolenie Stanów i cząstkowe zebrawanie się ich członków.

Obowiązki solidarnej odpowiedzialności nie mogą być ani stanowione, ani przyjęte, jak tylko przez ztowarzyszenie się osób, któreby się tym celem zjednoczyły i pod protekcją Rządu umowy między sobą zawrzeć chciały, takim właśnie obyczajem jak są zaprowadzone towarzystwa kredytowe w państwie pruskim. Instytut kredytowy pod warunkiem zaręczenia Stanowego, musiałby mieć wpływ szkodliwy na kredyt między prywatnymi, na sprzedaż dóbr, i na wszystkie czynności, dóbr ziemskich tycające się; bo chociażby w tabuli krajowej, dobra wolne od wszystkich ciężarów okazały się, przecież każdy pożyczający na dobra, albo też kupujący, musiałby się oglądać na dług nieograniczony, który z zaręczenia Stanów wszystkim w ogólności i każdemu w szczególności ciężyć będzie. (C. d. n.)

Gorzelnie i browary w lwowskim okręgu administracyjnym.

Wydatek w lipcu 1859 — 1858.

(Obacz Nr. 2, 6, 8, 15, 19, 28, 29 i 32 Dodat. tygod.)

Nr.	Powiaty kameralne	W ó d k a								P i w o							
		Ilość gorz.	Ilość wiader zacieru	Ilość gorz.	Ilość wiader zacieru	Zestawienie w lipcu 1859				Ilość bro.	Ilość wiader piwa	Ilość bro.	Ilość wiader piwa	Zestawienie w lipcu 1859			
						Zajętych gorzelnii		Wydanych wiader zacieru						Zajętych browarów		Wydanych wiader piwa	
						w lipcu 1859	w lipcu 1858	więc.	mniej					więcej	mniej	w lipcu 1859	w lipcu 1858
1	Brody	10	7,228 ^{20/}	4	7,818	6	—	—	589 ^{20/}	19	3,948	23	4,256	—	4	—	308
2	Brzeżany	9	15,735	5	5,943	4	—	9,792	—	14	1,523	12	1,698	2	—	—	175
3	Czerniowce	14	35,899 ^{20/}	—	—	14	—	35,899 ^{20/}	—	19	3,219	16	3,145	3	—	74	—
4	Kołomyja	11	7,629	4	103	7	—	7,526	—	5	790	5	810	—	—	—	20
5	Lwów	1	1,475	—	—	1	—	1,475	—	11	2,485	10	2,405	1	—	80	—
6	Przemyśl	4	2,390	2	242	2	—	2,148	—	16	3,728	18	4,441	—	2	—	713
7	Sambor	2	1,236	—	—	2	—	1,236	—	8	3,386	8	2,772	—	—	614	—
8	Sanok	3	1,491	—	—	3	—	1,491	—	14	1,473	12	1,309	2	—	164	—
9	Stanisławów	24	19,298 ^{20/}	23	27,395 ^{20/}	1	—	—	8,097	10	2,549	11	2,597 ^{20/}	—	1	—	48 ^{20/}
10	Stryj	13	26,958	—	—	13	—	26,958	—	10	2,876	12	2,576	—	2	300	—
11	Tarnopol	12	26,111	3	5,350	9	—	20,761	—	20	2,976	19	3,876	1	—	—	900
12	Żółkiew	3	1,713	1	465	2	—	1,248	—	12	1,630	11	1,909	1	—	—	279
Razem . .		106	147,164 ^{20/}	42	47,316 ^{20/}	64	—	99,848	—	158	30,583	157	31,794 ^{20/}	1	—	—	1,211 ^{20/}
		Do tego produkcya w samym Lwowie:		11	4,889	11	6,066	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,177
		Suma ogólna:		169	35,472	168	37,860 ^{20/}	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2,388 ^{20/}

Budowa i Obrót uprzywilejowanej c. k. galicyjskiej „Karol-Ludwik” kolei żelaznej, od czasu założenia swego po koniec grudnia 1858.

(Ustęp z protokołu pierwszego generalnego Zgromadzenia Akcyonaryuszów pod prezydencją Księcia Leona Sapiehy na dniu 16. maja 1859 w Wiedniu.)

(Obacz Nr. 33 i 34 Dodat. tygod.)

II. Budowla kolei.

Kolej z Krakowa do Rzeszowa i skrzydłowe koleje do Wieliczki i Niepołomic.

Otworzone już pod obrot przez wysoką administrację Państwa kolei na przestrzeni z Krakowa do Dembicy z koleją skrzydłową do Wieliczki długości 16 mil, tudzież zbudowana kolej z Podłęża do

Niepołomic długości 1 mili, i na koniec budowana jeszcze kolej z Dembicy do Rzeszowa długości 6 mil odstąpione zostały towarzystwu za cenę kosztów, która przy obudwu pierwszych kolejach, jak się ułożyła kolej Karola Ludwika przy ich obejmowaniu, wynosiła 9,383.169 zlr. z zastrzeżeniem dodatkowych wypłat, a przy kolei z Dembicy do Rzeszowa 1,286.111 zlr.

Roboty budownicze, przedsiębiorane w ciągu zeszłego roku na obrotowej przestrzeni byłej rządowej kolei wschodniej ograniczały się jedynie na uzupełnieniu budowy spodniej, zakładania nowych szyn na placach stacyjnych w Krakowie i Słotwinie, i na rozmaitych nowych budowlach nad ziemią, które ze względów obrotowych potrzebnymi się okazały.

Najglówniejsze budowle nad ziemią odnoszą się do przekształcenia warsztatów w Krakowie, które stosownem przebudowaniem i nowymi urządzeniami postawiono na stopie odpowiedniej wszelkim wymaganiom.

Z resztą zasługują na wzmiankę: zbudowanie koszar dla robotników, wodociągu dla palarni w Krakowie, składu pompierskiego w Tarnowie, jako też reparacya niektórych budynków i ogrodzenia wszystkich stacyj.

Zaopatrzenie kolei skrzydłowej z Podłęża do Niepołomic uskuteczono niezwłocznie i na dniu 16. września oddano tę kolej pod obrot publiczny.

Najważniejsze budowle odnoszą się do ukończenia tej kolei.

Dembica — Rzeszów.

Dobudowanie tej 6miloowej przestrzeni kolei objęło towarzystwo z początkiem maja i prowadziło dalej tak gorliwie, że już z 15. listopada 1858. mogła być oddana pod obrot publiczny.

Przechodząc do robót szczegółowych musimy wspomnieć co następuje:

a) Budowle spodnie.

Budowle spodnie na tej przestrzeni kolei były przy jej objęciu daleko już doprowadzone.

Tamy bieżącej usypało już c. k. wojsko do $5\frac{3}{4}$ mili, a z 66 bądź większych bądź mniejszych budowli, jako to: mostów, tunelów, wiaduktów, ukończył już 29. kontrahent wysokiej administracji państwa, przedsiębiorca budowli Baroggi.

Do ukończenia tej kolei pozostawało jeszcze uzupełnić bieżącą tamę na całą długość przestrzeni, uskutecznić spodnie budowle stacy i domów strażniczych, dobudować do reszty wszystkie spodnie zakłady, dokonać potrzebnej regulacyi strumyków i rzek, pozakładać terasy i przejazdy na gościńcach i drogi rozjazdowe do stacy, i złatwić inne roboty uzupełniające.

Liczbę i bliższe opisanie spodnich budowli podajemy w dodatku A.

b) Budowle wierzchnie.

Budowle wierzchnie na przestrzeni z Dembicy do Rzeszowa uskuteczono pod zarządem państwa w długości $3\frac{2}{10}$ mil prowizorycznie dla sprowadzania materyałów.

Zupełnem ukończeniem tej części, jako też dokonaniem reszty budowli wierzchnich łącznie ze wszystkimi bokami i przyrządami do wyjazdu tudzież dostarczeniem większej części materyałów potrzebnych na budowle wierzchnie zajmowało się towarzystwo. Wszystkie te roboty uskuteczniał na mocy ugody przeniesionej z wysoką administracją państwa na towarzystwo przedsiębiorca budowli Baroggi.

c) Budowle nad ziemią.

Wszystkie potrzebne budowle nad ziemią na linii z Dembicy do Rzeszowa przedsiębrało dopiero towarzystwo same, wypuściwszy je na mocy nowej ugody rzezonemu przedsiębiorcy budowli spodnich pod dogodnymi warunkami.

Jest na tej linii 4. stacy, mianowicie: w Ropczycach, Sędziszowie, Trzcianie i Rzeszowie, między którymi ostatnią uważać potrzeba za najglówniejszą.

We wszystkich 4 stacyach, zupełnie ogrodzonych, wznoszą się budynki do przyjmowania czyli stacyjne. gdzie znajdują się lokale dla osób i ekspedycy pakunków, jako też sale wypoczynku dla podróżnych i kancelarye kolei.

W Ropczycach zbudowano stałe mieszkanie dla urzędników, w Sędziszowie i Rzeszowie prowizoryczne magazyny ładunkowe, w ostatniej stacyi długości 257 sążni, a prócz tego w Rzeszowie prowizoryczną palarnię na 6 lokomotyw z małym warszlatem, prowizoryczne koszary dla służby kolei, prowizoryczne koszary dla straży finansowej, kołowrót, szopy na węgle i rekwizyta i inne budynki stacyjne.

Z każdym magazynem połączony jest murowany i bezpieczny od ognia budynek, w którym umieszczone są kancelarye magazynowe.

W Rzeszowie urządzone dla wygody podróżnych traktyernie.

W Sędziszowie, Trzcianie i Rzeszowie zbudowano stałe studnie, gdzie znajdują się zarazem pomieszkania urzędników stacyi.

Te studnie połączone są stosownie z zórawiami dla napełniania lokomotyw.

Oprócz dworców kolei znajduje się na tej przestrzeni 48 domów strażniczych i 4 budek sygnałowych, z których 40 jest drewnianych a 12 murowanych. Każdy dom strażniczy zaopatrzony jest w studnię i szopę dla umieszczenia bydła i przechowania rekwizytów i żywności.

Na budowle uzupełniające kolei z Krakowa do Dembicy i na ukończenie budowli kolei z Dembicy do Rzeszowa wydała administracya kolei Karola Ludwika 1,651.892 zlr. 50 kr. m. k., a włącznie z ogólnymi wydatkami na tę przestrzeń kolei 1,900.000 zlr. m. k.

d) Telegrafia i sygnały.

Mamy na całej przestrzeni z Krakowa do Rzeszowa telegraf, i to osobny drut dla obrotu.

Ponieważ na odstąpionej nam przestrzeni obrotowej są w użyciu telegraficzne aparaty Bain'a, musieliśmy także na nowozbudowanej kolei trzymać się tego systemu.

W rzezonych stacyach ustawiono kosztem towarzystwa 4 nowe aparaty. Drut telegraficzny pociągnęła na całej linii wys. administracya państwa i pobiera za to od Towarzystwa mierną takse użytkowania. Odnośną ugode, zawartą z c. k. dyrekcją telegrafów, przedłożono teraz wys. ministeryum handlu do potwierdzenia.

Dla dawania sygnałów urządzone są prócz tego wzdłuż całej linii na wysokich żerdziach łatwe do poruszania znaki, a do nocnego użytku zaprowadzone są nakazane powszechne latarnie o różnobarwnych szklach stosownie do urządzeń na naszych kolejach żelaznych i do istniejących przepisów.

Po dobudowaniu ukończonej teraz przestrzeni do Rzeszowa niepotrzeba było dla urządzenia jazdy sprawić lokomotyw, wagonów i innych środków obrotowych, ponieważ potrzeba ta mogła być pokryta z inwentarza, otrzymanego od wys. administracyi w wartości 2,520.562 zlr. m. k., o czem później będzie mowa.

Te rezultaty zdołała osiągnąć administracya kolei w krótkim peryodzie budowli od maja do 15. listopada 1858 (w którym to dniu otwarta została przestrzeń kolei do Rzeszowa) tylko za pomocą usilnej i bezwyjątkowej gorliwości wszystkich urzędników z miernym kosztem budowli.

B.

Raport obrotu.

Nim przejdziemy do rezultatów obrotu pod własnym zarządem, musimy przytoczyć wprzód co następuje:

Najwyższym dokumentem koncesyi z 7. kwietnia r. b. odstąpiona została gal. kolei Karola Ludwika, jak już wspomnieliśmy dawniej, także będąca w użyciu przestrzeń kolei z Krakowa do Dembicy wraz z skrzydłową koleją z Wieliczki, długości 16 mil, z dalszem najlaskawszem przyzwoleniem, ażeby dochody z tych obuów kolei szły już od 1. stycznia 1858 na rzecz towarzystwa.

Choć jednakże Zakład kolei gotów był, zaraz po otrzymaniu najwyższej koncesyi objąć pod własny zarząd obrót na tych kolejach z niezwłoczem uorganizowaniem służby obrotowej, zachodziła przecież ta przeszkoda, że zbyt trudny podział byłej c. k. rządowej kolei wschodniej i jej inwentarza między północną koleją Cesarza Ferdynanda i naszym towarzystwem mógł tylko równocześnie nastąpić, i dla tego byliśmy zmuszeni wstrzymać się z objęciem tej przestrzeni obrotowej.

Po złatwieniu różnicy zdań, jaka się okazała przy sprawie objęcia, przeszła rzezona przestrzeń obrotowa z dniem 1. sierpnia 1858 pod nasz własny zarząd.

Musimy wspomnieć przy tej sposobności przyjaźną i życzliwą gotowość, z jaką północna kolej Cesarza Ferdynanda nie tylko starała się pogodzić zachodzące wówczas różnice, ale także odtąd otwierała nam zawsze obfity skarbiec swoich doświadczeń i każdego czasu dopomagała chętnie radą i czynem.

Tu także wypada nam wspomnieć, że ponieważ krakowski dworzec kolei przeszedł na własność północnej kolei Cesarza Ferdynanda, a nam podług §. 8. dokumentu koncesyi przyznane zostało tylko wspólne używanie niektórych części dworca, potrzebnych do regularnego obrotu na naszej kolei, pozawieraliśmy z północną koleją Cesarza Ferdynanda ugody, na mocy których otrzymaliśmy pewną część dworca do wyłącznego użytku za opłatą rocznego czynszu dzierżawy.

Również, by oszczędzić ile możności wydatków zarządu i osiągnąć zupełną jednostajność obrotu, zawarliśmy taką umowę z północną koleją Cesarza Ferdynanda, że ta złatwia służbę manipula-

cyjną w stacji krakowskiej na wspólny rachunek obudwu administracji kolei.

1. Ogólne rezultaty finansowe.

Wracając do rezultatów obrotu w zeszłym roku musimy dodać jeszcze do poprzednich uwag, że raport nasz dzieli się na dwa okresy, z których jeden obejmuje rezultaty obrotu, prowadzonego przez wys. administrację państwa na nasz rachunek do końca lipca, drugi zaś obrót na tych kolejach pod własnym zarządem naszym tylko z 5ciu miesięcy roku zeszłego.

Rachunki z obudwu okresów prowadzono osobno i to w monecie konwencyjnej.

Co do rezultatu rachunków z pierwszego okresu od 1. stycznia do końca lipca 1858, podajemy do wiadomości panów, że tak ogólne dochody z obrotu na byłej c. k. rządowej kolei wschodniej, jako też ogólne wydatki obrotowe rozdzieliła wysoka administracja państwa między północną kolej Cesarza Ferdynanda i kolej Karola Ludwika za przyzwoleniem obudwu administracji kolei żelaznych na dwie równe połowy.

Jednakże rachunki z tych pierwszych siedmiu miesięcy niemożną być jeszcze uważane za zamknięte, i dla tego pozwolicie nam panowie, przedłożyć sobie rezultat tego okresu na przyszłym jeneralnem zgromadzeniu do łaskawego rozpoznania i ocenienia.

Co do rachunków zaś, z drugiego okresu obrotu oznajmiamy panem następujące data:

Dochody w ciągu tych 5 miesięcy, to jest: od 1. sierpnia do końca grudnia 1858 wynosiły 472,153 złr. 55 kr. m. k.
wydatki zaś 274,254 „ 17 „ „ „

z czego pokazuje się przewyżka w sumie . 197,899 złr 38 kr. m. k.

Wziąwszy na uwagę rezultat tego 5ciomiesięcznego obrotu uznacie go panowie niezawodnie dość pomyślnym w tak krótkim przeciągu czasu, zwłaszcza, że właśnie te miesiące przynoszą zwykle mniejszy dochód, a nadto pamiętać trzeba, że obrót na kolei z Dembicy do Rzeszowa tylko na 6 tygodni wchodzi w rachunek, który to czas przy otwieraniu nowych kolei zaledwie wystarcza na rozwinięcie służby i pierwszych czynności obrotowych.

Zatem odbywał się obrót pod własnym zarządem od 1. sierpnia do końca grudnia 1858 na 16milowej przestrzeni z Krakowa do Dembicy i z Bieranowa do Wieliczki przez przeciąg . . 46 dni
za przyłączeniem kolei z Podłęża do Niepołomic na 17stomilowej przestrzeni przez przeciąg 60 „
a po otworzeniu kolei z Dembicy do Rzeszowa na 23milowej przestrzeni przez przeciąg 47 „
razem przez przeciąg 153 dni.

W tym czasie więc odbywał się obrót w przecięciu na 18.54 milach kolei, i przebyło za pomocą 2,006 regularnych i nadzwyczajnych pociągów 23.766.9 mil użytkowych, co obliczywszy na milę kolei przedstawia czysty dochód w sumie 10,674 złr. 11 kr. m. k. a na milę użytkową 8 złr. 20 kr. m. k. (D. n.)

Dokumenta gminy Wyszatyckiej.

IV.

Wyszatyce. R. 1767.

Stanisław August przyznaje przywilej wybraniectwa Uczciwym Andrzejowi, Szczepanowi i Bazylemu, synom Jana, Gizowskim, osiadłym we wsi Wyszatyce w starostwie przemyskim.

(Obacz Nr. 32, 33 i 34 Dodatku tygodniowego.)

Stanisław August z Bożey Łaski Krol Polski, Wielki Xiążę Litewski Ruski, Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Podlaski, Instantski, Smolenski, Siewierski y Czerniechowski.

Oznajmiemy niniejszym Listem Przywilejem Naszym wszem w obec y kazdemu z osobna komu o tym wie|dziec należy. Iz supplikowano Nam iest przez Panow Rad Naszych przy Boku Naszym zostających Imieniem | Uczciwych Andrzeja, Szczepana, Szymona y Bazylego syna niegdy Jana, Gizowskich Wybrancow Naszych we wsi | Wyszatycy nazwaney do Starostwa Przemyskiego należącey na iednym Łanie siedzących, abysMy ich przy Prawie przez Nay|iasnieyszych Poprzednikow Naszych ich Antecessorom nadanych iako prawdziwych sukcesorow zachowac y zatrzymac raczyli, | do ktorey to suppliki łaskawie skłoniwszy się pomienionych Uczciwych Andrzeja, Szczepana, Szymona, y Bazylego | Syna niegdy Jana, Gizowskich zachowuiemy y utrzymuiemy niniejszym Przywilejem Naszym. Mocą ktorego to zachowania | Naszego pomienieni Uczciwi Wybrancy Nasi wspomniony Łan we wsi Wyszatycy będący ze wszystkimi Budynkami, Rol|lami, Polami, Łakami, Pastwiskami,

Podpis na lewo:

Stanisław August Krol

Premisliae:

In Positione actorum terrestrium Feria Tertia post Festum SS. Trium Regum proxima 1768 Anno. Ad Personalem oblationem Strenuj Andreae Gizowski Privilegium hocce Judicium praesens Actis suis Ingrossari mandavit.

Dokument pisany jest na całym arkuszu w poprzek, a między złożone karty wycięta pieczęć wielka koronna w oplatku, na której w odwrotnej stronie napis:

Cancellariatu Ill(ust)r(issi)mi Exc(e)ll(entissimi) et R(evere(n)(dissi)mi Domini Andreae Stanislai Kostka Młodziejowski Episcopi Premisiensis Supremi Cancellarij Regni Sigiilatam.

Sadami, Ogrodami, Sadsawkami, zgola ze wszystkiei należytosciami y przyległ|sciami według dawnych Przywilejow do tego Łanu należącemi trzymac, y uzywac będą s Swemi Sukcesorami Prawem Wybran|com służącym. Obi|cuiemy to Naszym y Nayiasnieyszych Następcow Naszych Imieniem, iż pomienionych Uczciwych wysey wyrazonych Wybrancow y Ich sukcesorow od dzierzenia y spokojney possessyi tego Łanu nieoddalemy, ani niko|mu mocy do oddalenia niedamy, ale tak Ich samych iako y sukcesorow onychze zachowamy, co y Nayiasniejsi Nastę|pcy Nasi uczynią, tak iednak aby ciż Uczciwy Wybrancy Nasi corocznie dwoma Ratami Podatek Łanowy Prawem ustano|wiony do skarbu koronnego wyplacali, po którym wyplaceniu do innych danin y powinności nie mają bydź pociągani | Prawa Nasze krolewskie, Rz(eczy)p(ospolitey) y Kosciola S. Rzymskiego Katolickiego zupełnie zachowuiąc. Na co dla lepszey | wiary przy podpisie Ręki Naszey Pieczęć kor(onnę) przycisnąć rozkazalismy. Dan w Warszawie Dnia XVI. miesiąca | Listopada Roku Panskiego MDCCLXVII. Panowania Naszego IV. Roku.

na prawo:

Zachowanie przy łanie Wybranieckim we wsi Wyszatycy do Starostwa Przemyskiego należącey będącym Uczciwych Andrzeja, Szczepana, Szymona y Bazylego Gizowskich z Ich Sukcesorami.

Antoni Sikorski,

Jego kr. M(os)ci y Pieczęci W.kor. Sekretarz.

u dołu na lewo:

W Przemysku

Wurzędzie ziemskim we wtorek po uroczystości SS. Trzech Króli bezpośrednio następujący roku 1768. Na osobiste przedłożenie Walecznego Andrzeja Gizowskiego, ten przywilej Sąd niniejszy do ksiąg swoich wpisać rozkazał.

Za kanclerstwa Jaśnie Wielmożnego i Przewielebnego księdza Andrzeja Stanislawa Kostki Młodziejowskiego, Biskupa Przemyskiego, Wielkiego kanclerza koronnego, pieczęć wycięta.